Omgevingsdienst
De Vallei

Aan: Colleges van B&W van de gemeenten Wageningen, Ede, Scherpenzeel, Barneveld, Nijkerk en het college van GS van de provincie Gelderland met het verzoek om deze Kaderbrief door te geleiden naar de gemeenteraden en Provinciale Staten

Van: René Verhulst, voorzitter Algemeen Bestuur OddV

Kaderbrief 2023 Omgevingsdienst De Vallei

Datum
21 december 2021

Afschrift aan:

Bijlage:

Geachte bestuurders, raadsleden en statenleden,

Deze kaderbrief beschrijft de actuele ontwikkelingen op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), die u kunt gebruiken bij het opstellen van nieuwe collegeprogramma's / meerjarenbeleidsvisies na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Deze kaderbrief vormt de basis voor de begroting van OddV die voor 15 juli 2022 door het AB van OddV moet worden vastgesteld.

De leefomgeving is meer dan ooit in beweging. Er is veel aandacht voor milieu, klimaat en bouwen. De maatschappelijke opgaven voor de gemeenten zijn groot, waaronder de grote woningbouwopgave van 40.000 woningen in de FoodValley, de uitbreiding en revitalisering van bedrijfsterreinen. De druk op de bestaande ruimte zal toenemen en inpassing van de verschillende functies met behoud van waarden op het gebied van leefomgeving en natuur is een uitdaging van formaat. Deze groei leidt de komende jaren tot een autonome toenemende vraag naar kwalitatief goede vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). OddV is hierbij de partner voor de beleidsafstemming en uitvoering.

Het huidige VTH-stelsel is in werking getreden naar aanleiding van de commissie Mans uit 2008 ('De tijd is rijp'). De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft de Adviescommissie VTH, onder leiding van Jozias van Aartsen, de opdracht gegeven om te bekijken hoe het VTH-stelsel functioneert. In 2021 heeft de commissie Van Aartsen haar rapport '*Om de leefomgeving - omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur*' gepresenteerd. De commissie Van Aartsen is van oordeel dat het VTH-stelsel niet functioneert en niet voldoet aan de oorspronkelijke bedoeling van de commissie Mans. Daarbij richt ze zich op de omgevingsdiensten. In het najaar van 2021 is het rapport van het kwantitatieve vervolgonderzoek naar aanleiding van de commissie Van Aartsen verschenen met de naam *'Omgevingsdiensten in beeld'*. De commissie Van Aartsen adviseert om de zelfstandige positie van omgevingsdiensten te versterken door onder andere te investeren in kennisontwikkeling en kennisdeling. Medio december 2021 heeft de staatsecretaris van IenW een hoofdlijnen notitie naar de Tweede kamer gestuurd waarin hij aankondigt dat hij de aanbevelingen van Van Aartsen overneemt en aangeeft de gezamenlijke opgave in overleg met VNG,

Omgevingsdienst De Vallei
Postbus 9024
6710 HM Ede

T 088 – 116 99 00
E info@oddevallei.nl
www.oddevallei.nl

KvK 56714297

IPO en Omgevingsdienst NL wil uitwerken. Dit houdt in dat de OddV zich ook verder moet gaan professionaliseren en als organisatie moet doorontwikkelen.

In het regeerakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' formuleert de coalitie forse ambities op het gebied van duurzaamheid en veiligheid. Het ligt voor de hand dat de Omgevingsdiensten betrokken worden bij de uitvoering. Op dit moment (eind december) is het nog niet mogelijk om de consequenties voor 2023 te overzien. We zullen bij het opstellen van de begroting of op een ander P&C moment de consequenties hiervan in beeld brengen.

Ontwikkelcapaciteit
OddV levert met VTH op het gebied van bouwen en milieu een substantiële bijdrage aan de maatschappelijke opgave van de gemeente, te weten veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid. Vorig jaar bent u in de kaderbrief geïnformeerd over het programma 'Risicogericht Programmeren' met als doel het rendement van de uitvoering te vergroten. Inmiddels zijn door het bestuur van OddV keuzes gemaakt over het nieuwe risicomodel voor de prioritering van inspecties en het minimaal adequaat uitvoeringsniveau (het minimale niveau van VTH-uitvoering waarbij nog sprake is van adequate dienstverlening).

Naast de toenemende vraag naar vergunningverlening, toezicht en handhaving in onze regio als gevolg van autonome groei en regionale woningbouwopgave, de toegenomen aandacht voor milieuhandhaving als gevolg van de commissie Van Aartsen, zien we een toenemende kritische opstelling van burgers, bedrijven en stakeholders. De regeldruk neemt (nog) niet af, daarnaast groeit de maatschappelijke weerstand tegen het traditionele toezicht.

Dit betekent dat de OddV zich zal moeten doorontwikkelen door o.a. het toezichtsinstrumentarium te verbreden. Alleen dan kan OddV de toekomstige opgaven aan. VTH heeft primair tot doel om het naleefgedrag van burgers en bedrijven te bevorderen. Traditioneel doen we dit door controles uit te voeren en zo nodig bestuurs- en of strafrechtelijk te handhaven. Uitdaging is om het gedrag van burgers en bedrijven ook op een andere wijze dan door middel van het uitvoeren van controles positief te beïnvloeden. Op basis van de ervaringen uit de VTH praktijk, data-analyse en gedragsbeïnvloeding willen we een aanpak ontwikkelen om het naleefgedrag door burgers en bedrijven te verbeteren. Enerzijds door slim in te spelen op de automatische, onbewuste manier waarop burgers en bedrijven keuzes maken en anderzijds door advisering aan gemeenten hoe beleid gerealiseerd kan worden met minder inzet van VTH dienstverlening.

Het bestuur van OddV wil deze ontwikkeling mogelijk maken. OddV heeft geen ruimte in de begroting om dit te financieren. Dit wordt door de benchmark (2020) van Seinstra en partners ondersteund. Daarom stelt het bestuur voor om voor de periode 2023, 2024 en 2025 hiervoor een ontwikkelbudget van €200.000 per jaar ter beschikking te stellen.

Omgevingswet en Wkb
We hebben al grote stappen gezet bij de voorbereiding op de Omgevingswet, de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en de overdracht van

bodemtaken van provincie naar gemeenten. We gaan hier in samenwerking met gemeenten mee door. Op dit moment lijkt inwerkingtreding per 1 juli 2022 realistisch.

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen zorgen voor een aanpassing in het takenpakket van OddV. We krijgen door de aanpak van de regionale VTH-agenda steeds meer zicht op de verandering van de aard van het werk en effecten voor de formatieomvang van onze organisatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de verschuiving van het toetsen op Bouwbesluit en toezicht tijdens de bouw naar private kwaliteitsborgers.

Gezien de nog bestaande onzekerheden wordt ook nu geadviseerd om de in de meerjarenbegroting geraamde budgetten vooralsnog vast te houden. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wkb en als de werkelijke effecten helder zijn, kunnen we Planning&Control momenten benutten om (voor zover het mogelijk is) bij te sturen.

Gelders Stelsel
De Gelderse omgevingsdiensten hebben een nauwe samenwerking op inhoudelijke VTH-taken. Leidend principe van het Gelders Stelsel is dat de omgevingsdiensten lokaal in de regio de werkzaamheden uitvoeren en waar dat mogelijk is elkaar aanvullen en versterken waar een grotere scope noodzakelijk is. Samen met de andere omgevingsdiensten in Gelderland zijn we van mening dat het Gelders Stelsel de potentie heeft en in zijn samenwerkingsvorm een hedendaags antwoord biedt op de inhoudelijke aanbevelingen van de commissie Van Aartsen en de veranderingen in het wettelijk kader. In het verlengde van aanbeveling 2 in *'Omgevingsdiensten in beeld'* over omvang en taken van omgevingsdiensten is in het Gelders Stelsel sprake van een bestuurlijk geborgde wijze van samenwerken of specialisatie waarmee altijd sprake van robuuste taakuitvoering.

Proces
Deze Kaderbrief vormt het eerste piketpaaltje in het begrotingsjaar en vat de verwachtingen samen die we hebben voor het jaar 2023. Met de bril van 2023 ramen we zo goed als dat kan de ontwikkelingen die voor ons en voor u van belang zijn. Dit doen we vooral op inhoud en waar dat mogelijk is brengen we de financiële gevolgen in kaart.

In dit hoofdstuk vatten we samen wat de verwachte financiële impact is van de geschetste ontwikkelingen. Daarnaast worden de voor de begroting van het jaar 2023 te hanteren financiële kaders en uitgangspunten beschreven en toegelicht.

Financiële impact ontwikkelingen:

Ontwikkelcapaciteit organisatie OddV meerjarig € 200.000 OddV-breed
Uit de benchmark van Arno Seinstra blijkt dat OddV te weinig structureel budget beschikbaar heeft voor ontwikkeling en innovatie. Hiervoor is een structurele investering nodig van 200.000 euro. Het bestuur heeft de voorkeur uitgesproken te kiezen om dit meerjarig op te nemen voor 2023, 2024 en 2025. Het bestuur stelt voor deze kosten meerjarig voor 2023, 2024 en 2025 te dekken in de begrotingen 2023-2026 van de gemeenten.

Permanente bewoning verblijfsrecreatie vakantieparken Ede pm.
Afgelopen jaren heeft Ede met incidenteel budget, groot € 250.000, een impuls gegeven aan de aanpak van permanente bewoning op vakantieparken. Deze impulsfinanciering loopt door tot en met het jaar 2022. Onze zorg is dat als we te vroeg stoppen met deze intensieve aanpak, het gedane werk van de afgelopen jaren voor niets is geweest en dit ook de ontwikkelingen op andere lopende sporen binnen het programma Vitale Vakantieparken (ruimtelijk, economisch, sociaal) zal belemmeren. Vanwege de integrale aanpak zal in 2021/2022 een integraal voorstel worden opgesteld samen met OddV en de gemeentelijke afdelingen, waarin structureel budget wordt aangevraagd voor het totaalpakket handhaving en toezicht op de vakantieparken. Het bestuur verzoekt de gemeente Ede dit te betrekken bij de meerjarenbeleidsvisie.

Structurele effecten Uitvoeringsplannen 2022 vertaalt naar 2023
Op dit moment lopen de gesprekken over de uitvoeringsplannen voor het jaar 2022. Wij constateren dat er op enkele onderdelen structureel meer vraag naar producten en uren is dan in het uitvoeringsplan is opgenomen. Er vindt overleg plaats met de ambtelijk opdrachtgevers of deze structurele effecten opgenomen moeten worden in ontwerp begroting 2023.

Loon- en prijsinflatiecorrectie
In Gelders verband hebben we afgesproken dat we de raming van het percentage voor de lonen en prijzen voor het jaar 2023 baseren op de laatste prognose in de septembercirculaire gemeentefonds september 2021. Hierin zijn de lonen op basis van de loonvoet sector overheid en de prijzen voor de netto materiële overheidsconsumptie gebruikt, beide gecorrigeerd met de bijgestelde prognose van het voorgaande begrotingsjaar. Daarmee is de omgevingsdienst verzekerd van een goede loon- en prijsindexatie. Dit betekent voor 2023 een loonindexatie 3,3% en voor de prijsindex 1,9%.

Financieel-technische uitgangspunten
De financieel-technische uitgangspunten voor de begroting van het jaar 2023 zijn:

- De begroting van het jaar 2023 voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);

- De begroting van het jaar 2023 inclusief meerjarenperspectief is structureel sluitend;
- De basis voor het opstellen van een nieuwe begroting is die van de Meerjarenbegroting 2022-2025, jaarschijf 2023 van OddV;
- De output-vraag van de partners beweegt zich binnen de vastgestelde marges van de begroting;
- Bij de begroting wordt één OddV-uurtarief gecalculeerd voor de kernactiviteiten van OddV;
- Indien partners aan OddV opdracht geven voor meerwerk buiten de kadernota om en OddV daar extra personeel voor moet inhuren, wordt dat meerwerk doorberekend aan de partner tegen het vastgestelde uurtarief van OddV opgehoogd met € 10,-- per uur. Reden is dat inhuurtarieven hoger zijn dan het voorcalculatorische uurtarief en OddV ook nog kantoorkosten moeten betalen over die inhuur;
- In de meerjarenbegroting wordt uitgegaan van constante prijzen;
- Na het begrotingsjaar vindt er afrekening plaats per partner over de werkelijk geleverde producten en over de uren waar geen product aan is gekoppeld. Dit gebeurt op basis van bij de begroting vastgestelde voorcalculatorische tarieven/productprijzen;
- Resultaten na afrekening (loon-, prijs- en bezettingsverschillen) worden primair verrekend met de partners naar rato van de werkelijke omzet. Uiteraard kan het Algemeen Bestuur ook besluiten om te putten uit het weerstandsvermogen bij een negatief resultaat, dan wel te storten in een bestemmingsreserve bij een positief resultaat.

(x € 1.000)	**2023**	2024	2025	2026
Meerjarenbegroting 2022-2025, jaarschijf 2023, excl. projecten	13.532	13.532	13.532	13.532
Autonome en structurele effecten				
Structurele effecten uitvoeringsplan 2022	Pm[1]	Pm	Pm	Pm
Permanente bewoning verblijfsrecreatie vakantieparken Ede	Pm[2]	Pm	Pm	Pm
Loon- en prijsinflatiecorrectie 2023-2026	410	410	410	410
Subtotaal	13.942	13.942	13.942	13.942
Omzet per partner				
Barneveld	4.136	4.136	4.136	4.136
Ede	5.806	5.806	5.806	5.806
Nijkerk	2.504	2.504	2.504	2.504
Scherpenzeel	514	514	514	514
Wageningen	964	964	964	964
Provincie Gelderland	17	17	17	17
Totaal structureel	13.942	13.942	13.942	13.942
Incidentele projecten				
Ontwikkelcapaciteit	200[3]	200	200	
Bijdrage aan strategische thema's partners	pm	pm	pm	pm
Subtotaal incidentele projecten	200	200	200	0
Incidentele projecten per partner				
Barneveld	59	59	59	-
Ede	83	83	83	-
Nijkerk	36	36	36	-
Scherpenzeel	7	7	7	-
Wageningen	14	14	14	-
Provincie Gelderland	0	0	0	-
Totaal incidenteel	200	200	200	-
Begroting/Kader	**14.142**	**14.142**	**14.142**	**13.942**

[1] De omvang van het bedrag wordt concreet na afronding van het UP 2022, medio december
[2] Het bestuur verzoekt de gemeente Ede dit te betrekken bij de meerjaren beleidsvisie.
[3] Het bestuur stelt voor deze kosten meerjarig voor 2023, 2024 en 2025 te dekken in de begrotingen 2023-2026 van de gemeenten.

Gedetailleerder overzicht per deelnemende partner over 2023

Opbouw Kaderbrief 2023 (x € 1.000)	**Barneveld**	**Ede**	**Nijkerk**	**Scherpenzeel**	**Wageningen**	**Provincie**	**Totaal**
Vastgestelde Begroting MJB 2022-2025 jaargang 2023	4.015	5.635	2.430	499	936	17	13.532
Structurele effecten uitvoeringsplan 2022	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Loon- en prijscompensatie	122	171	74	15	28	1	410
Kaderbrief 2023 excl.projecten	**4.136**	**5.806**	**2.504**	**514**	**964**	**17**	**13.942**
Ontwikkelcapaciteit	59	83	36	7	14	0	200
Kaderbrief 2023	**4.196**	**5.889**	**2.540**	**522**	**978**	**17**	**14.142**